

Motion till riksdagen 2021/22:4061

av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP)

Djurpolitik för en postpandemisk värld

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med en global FN-deklaration om djurvälstånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för ett förbud mot handel med levande vilda djur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att få till stånd ett globalt regelverk mot rutinmässig användning av antibiotika i djurhållning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra att länder har möjlighet att införa en antibiotikaskatt på kött från djur som rutinmässigt behandlats med antibiotika och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa sanktioner mot medlemsländer som bryter mot EU:s djurskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s jordbrukspolitik ska främja en förbättrad djurhållning och EU-bidrag snabbt ska kunna dras tillbaka från de som inte uppfyller kraven i EU:s djurskyddsdirektiv och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurprodukter från djur uppfödda i länder där djurhållningen fått skarp kritik vid EU:s djurskyddsrevisioner inte ska få släppas ut på den gemensamma marknaden utan endast få saluföras inom det egna landet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskydd och djurhälsa ska vara en uttalad del i handelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtta timmar ska vara absolut maxgräns för djurtransporter inom EU och att kravet ska omfatta alla transportslag och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att branschen bör övergå från transport och export av levande djur för slakt till transport och export av kött och slaktkroppar och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att EU:s regelverk för slakt ska underlätta för gårdsslakt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska arbeta för att stoppa djurplågeri i form av t.ex. stympning, tjurfäktningar och tvångsmatning av gäss för gåsleverproduktion och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda produktionssystem som bygger på burhållning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera EU:s arbete med att bekämpa handeln med elfenben, lejontröféer och andra produkter som kommer från djur som är eller riskerar att bli utrotningshotade och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att avveckla all pälsfarmning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige konsekvent bör verka för att minimiregler för djurskydd införs på områden där det i dag saknas och att de höjs i de fall de är otillräckliga och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara förbjudet att slakta djur utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU upprätta spårbara system för hundar för att få stopp på hundsmugglingen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda djurens intressen i grundlagen och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en djurombudsman och öka möjligheterna för djurskyddsorganisationerna att föra talan i djurskyddsmål och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att placera djurskyddsfrågorna – för viltlevande djur såväl som för djur som hålls av människan – under en ny djurskyddsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheten med ansvar för djurskydd ska revidera samtliga djurskyddsföreskrifter så att de är i enlighet med ambitionerna i den nya djurskyddslagen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning som ser till försäljning av djur som helhet: smuggling, köpar-/säljaransvar, djurskydd, nationellt, internationellt, konsument/näringsidkare och djurens välfärd och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka resurserna för länsstyrelsernas djurskyddstillsyn och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en maxtid på fyra timmar för transport av fåglar och tillse att transporterna har tillräcklig ventilation och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en funktion med särskilt utbildade kontrollanter som kontrollerar djurtransporter på vägarna och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mobila slakterier och ny teknik för gårdsslakterier ska fortsätta att utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ha kameraövervakning i slakterier för att möjliggöra efterkontroll av förhållanden vid slakt och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bedövning av alla djur före slakt ska vara snabb och smärtfri och att metoder som inte lever upp till detta, t.ex. nuvarande elbedövning av kycklingar och koldioxidbedövning av grisar och fiskar, ska fasas ut och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hantering av smällare, raketer och fyrverkerier ska förbjudas för privatpersoner och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk id-märkning av katter och ett register för detta och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja hållande av häst i lösdrift och att alla hästar ska ha tillgång till hagar med utrymme för fri rörelse och lek året runt och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skadliga tvångsmedel ska vara förbjudet inom all hästsport och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en positiv lista över de djurarter som är tillåtna att hålla som sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se en djurhållning som är anpassad utifrån djurens behov och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla djur ska ha rätt till utevistelse och bete i så stor utsträckning som väder och årstid medger det och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djur inte ska hållas permanent uppbundna och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett investeringsstöd som påskyndar omställningen till lösdrift även på mindre mjölkgårdar och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja att även kalvar av mjölkras ska få dia moderkon i minst två månader efter födseln och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera till ökad betesdrift för mjölkkor, utöver lagkravet, och därför införa en djurvälståndssättning för bete och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vi bör fasa ut den typen av djurhållning där ungtjurar hålls i boxar med spaltgolv och mycket lite strö och ersätta med lösdriftssystem och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla grisar ska kunna böka och beta och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att griskultingarna inte får avvänjas från suggan förrän tidigast efter 4 veckor och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den traditionella uppfödningen av får, som i hög utsträckning är betesbaserad, och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut hormonell brunstsynkronisering av tackor och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk märkning på ägg som ingrediens, på motsvarande sätt som redan finns för skalägg, och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hönor som hålls på frigång bör få större yta per höna att leva på än vad som är lagstadgat i dag och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att metoder som gör det möjligt att sortera ut ägg med tuppsycklingar i, så att dessa inte går vidare till kläckning, utvecklas inom svensk värphönshållning och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slaktkycklingproduktionen bör minska beläggningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme och att krav på olika typer av miljöberikningar bör införas och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kycklinguppfödningen bör ställa om till långsamväxande raser för mindre hälsoproblem hos kycklingarna och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att koccidiostatika ska betraktas som läkemedel och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att koccidiostatika ska fasas ut ur all kycklinguppfödning och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kycklingarna tillgång till utevistelse under de årstider väderleken tillåter det och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontrollprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurvälståndet och inte användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar såsom exempelvis utrymmeskrav och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla minkfarmingen och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa föreskrifterna så att de innefattar berikning och är artspecifika för fiskar som föds upp och hålls av människan och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på bedövning vid kastrering av ren ska införas i enlighet med förslag i SOU 2005:98 och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ursprungsmärkning på de animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att öka den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att animaliska livsmedel och andra produkter som kommer från djur som behandlats på ett sätt som skulle vara förbjudet i Sverige eller tagits fram i strid med gällande EU-lagstiftning inte ska kunna serveras eller användas inom offentliga verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att inrikta konsumtionen av animaliska produkter för minskad mängd, men med bättre djurhållning, och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att veterinär och etologisk kompetens alltid ska finnas med vid förprovningen av djurstallar och att djurhälsoaspekter ska få en större tyngd än i dag vid förprovningen och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en positiv lista för de domesticerade djurarter som kan ges en god välfärd i cirkusmiljö och som därmed kan vara tillåtna på cirkus, vilket betyder att alla andra djurarter är förbjudna, och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda hållning av elefanter, stora kattdjur och delfiner på djurparker och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta fram en nationell plan för övergång till djurförsöksfri forskning och handlingsplaner för att minska antalet djurförsök inom olika forskningsområden och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utveckla djurförsöksfria forskningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Sverige ska bli ett av de ledande länderna i arbetet med att utveckla djurförsöksfri forskning, och därmed även stärka oss som ledande forskningsnation inom medicinsk forskning och life science, och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införliva viltlevande djur i en och samma djurskyddslag som de djur som hålls av människan och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda oetiska jaktformer som exempelvis grytjakt och grytanlagsprov och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda fallor av viltlevande djur för levandefångst, utom för vildsvin och i särskilda fall då larmanordning ska krävas, och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda användandet av fotsnara vid jakt och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tas fram föreskrifter med djurskydds krav för avel och uppfödning, transport och utsättning av levande vilda djur och tillkännager detta för regeringen.

Stärkt djurvälfärd – ett globalt samhällsintresse

Över hela världen ser vi effekterna av att djur utnyttjas utifrån kortsiktiga ekonomiska intressen.

Antibiotika, ett av våra mest värdefulla läkemedel, är i en stor del av världens djurhållning ett rutinmässigt insatsmedel, ofta för att kamouflera en dålig djurhållning. Ett förbättrat regelverk för att komma åt detta problem inom EU är på gång, men det finns inget globalt regelverk som begränsar det missbruk av antibiotika som ses i många länder.

Kopplingen till djur och djurhållning är tydlig när det gäller epidemier och pandemier. En undermålig djurhållning skapar risker för den globala hälsan för såväl djur som människor. Att hålla djur trångt under stressfyllda förhållanden, tillsammans med många andra arter, vilda och tama, skapar stora risker för att olika typer av virus överförs mellan djur och människor vilket kan få förödande sjukdomskonsekvenser för oss människor.

Zoonoser, sjukdomar eller smittämnen som kan spridas mellan djur och människor, utgör 75 procent av alla nya infektionssjukdomar hos människa. Varje år blir människan varse nya varianter av influensavirus. Och vårvintern 2020 kommer ingen att glömma, då det nya coronaviruset, som orsakar sjukdomen covid-19, svepte över världen. De första sjukdomsutbrotten har hittills kopplats till en marknad som sålde levande djur, vilda och domesticerade i en salig blandning, i den kinesiska staden Wuhan. Den typ av marknader, där djuren kommer från många olika platser och hålls under trånga och stressiga förhållanden, behöver upphöra.

Risken för uppkomst av nya zoonotiska sjukdomar ökar också i områden där naturliga livsmiljöer för olika djurarter förstörs genom t ex uppodling, avskogning eller expansion av boskapsskötsel.

I takt med att människan tar allt mer mark i anspråk minskar de områden där djur kan leva utan mänsklig påverkan. Gränsen suddas ut mellan djur som människan direkt har ansvar för och de viltlevande djur vars livsutrymme och möjligheter till ett gott liv vi påverkar. Därför anser vi att skydd av habitat för vilda djur också är en djurskyddsfråga.

Människan och djuren delar samma värld och vikten av att medicinsk, veterinärmedicinsk och ekologisk expertis samarbetar för bättre djur- och folkhälsa blir alltmer tydlig. Detta är basen för One Health-konceptet som bygger på det faktum att djur – både vilda och tama – och människor i stor utsträckning utsätts för samma sjukdomsframkallande virus och bakterier, inklusive antibiotikaresistens, och att detta måste tas hänsyn till och hanteras i ett brett perspektiv. Läkare, veterinärer och biologer samverkar för att spåra olika sorters smittor som finns i naturen, för att i förlängningen förhindra spridning av virus från djur till människor.

Djurskyddet och djurvälfärden behöver stärkas världen över, oavsett om det gäller sällskapsdjur, djur i livsmedelsindustrin, djurförsök, viltlevande djur eller djur som används för sport och underhållning. Ett flertal länder, däribland Sverige, har ställt sig bakom att det ska antas en global FN-deklaration om djurvälfärd. Sverige bör även verka för att bindande minimiregler om djurvälfärd utarbetas inom WTO. Ytterligare en aktör då det gäller internationella djurvälfärdsfrågor är Världorganisationen för djurhälsa (OIE) och det är viktigt att Sverige är aktivt i detta forum.

Miljöpartiet anser att behovet av en global överenskommelse med stopp för de avarter som hotar såväl djurs välfärd som människors hälsa aldrig har varit större än nu.

Därför vill vi

- intensifiera arbetet med en global FN-deklaration om djurvälstånd
- arbeta för ett förbud av handel med levande vilda djur
- arbeta för att få till stånd ett globalt regelverk mot rutinmässig användning av antibiotika i djurhållning.

Djurpolitik i EU

EU är en viktig arena för att stärka djurskyddet, för djuren men också för det svenska lantbruket. Genom att gemensamt höja minimikraven för djurens villkor i hela EU förbättras inte bara djurskyddet för alla djur inom EU, utan det ökar också förutsättningarna för det svenska lantbruket att förena ett högt djurskydd med en god konkurrenskraft.

EU:s djurskyddsarbete måste precis som det svenska bygga på regelverk som innebär att djurskyddsproblem förebyggs och djurvälståndet främjas. Enskilda medlemsländer ska alltid ha möjlighet att gå före och ställa högre krav.

Sverige bör konsekvent verka för att minimiregler införs på områden där det idag saknas och att de höjs i de fall de är otillräckliga. Till exempel ska inga djur behöva transporteras längre än åtta timmar. EU-parlamentet har under 2020 tillsatt en undersökningskommitté om djurtransporter, och det är viktigt att den kommittén även arbetar med förslag som innebär att djurtransporter helt kan undvikas, t.ex. genom att underlätta för gårdsslakt.

Den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU, CAP, är ett mycket viktigt instrument och vi anser att jordbrukspolitiken ska användas aktivt för att främja en förbättrad djurhållning och främja en övergång till mer växtbaserad livsmedelsproduktion. För att upprätthålla det behövs sanktioner, till exempel avdrag i stöd och ersättningar, när en verksamhet inte lever upp till nivån i EU:s djurskyddsdirektiv. I de fall EU-revisioner påvisar hög förekomst av avvikelser i en enskild medlemsstat, ska det vara möjligt att djur och djurprodukter från detta land inte får tillträde till den gemensamma marknaden utan enbart får saluföras nationellt.

Det är också viktigt att EU inför regler mot avel som kan medföra lidande för djuren. Eftersom avelsarbetet för många djurslag har internationella kopplingar behöver avelsfrågor regleras på EU-nivå, då en nationell reglering idag inte är tillräcklig.

Djur som hålls trångt och i en torftig miljö utvecklar ofta stressrelaterade beteenden, som t.ex. svansbitning hos gris och hackbeteende hos höns. Men istället för att förbättra djurens miljö så att stressen minskar så är det i många länder vanligt att djuren stympas. Näbbar hos höns trimmas och grisarnas svansar kuperas, detta trots att svanskupering egentligen är förbjudet i EU:s grisdirektiv. Miljöpartiet anser att alla typer av stympling och operativa ingrepp som inte är veterinärmedicinskt motiverade ska förbjudas. Undantagen är avhorning och kastrering, men dessa ska alltid göras under bedövning och med smärtlindring.

Så länge det går att göra kortsiktiga vinster genom att rutinmässigt ge djur antibiotika, kommer missbruket av antibiotika att fortsätta. Därför måste ekonomiska styrmedel utformas på ett sätt som gynnar de djuruppfödare som satsar på förbättrade förhållanden för djuren, stärker deras hälsa och förebygger sjukdomar och skador och därmed minimerar antibiotikaanvändningen. Svenska producenter är redan där; den svenska djurhållningen använder minst antibiotika i hela EU, men vi som politiker

behöver ta ansvar för att en ansvarsfull djuruppfödning också bär sig på marknaden. ”Fulkött” från djuruppfödning som överanvänder antibiotika och därigenom bidrar till ett av mänsklighetens mest allvarliga hälsoproblem i framtiden, antibiotikaresistens, måste bort från marknaden. Inom EU kommer en ny lagstiftning om veterinärmedicinska läkemedel träda i kraft i början av 2022. Lagstiftningen innebär skärpta regler, men vi har ännu inte sett utfallet av den.

EU har en viktig roll att spela internationellt, och se till att djurvälstånd främjas i de handelsavtal EU tecknar med tredje land. Det är också viktigt att krav på djurskydd och djurhälsa inte ses som handelshinder inom den gemensamma marknaden. EU:s handelsavtal ska även säkerställa att de animaliska produkter som säljs på EU:s marknad lever upp till EU:s djurskyddslagstiftning. Här är den djurhälsolag som trädde i kraft i april 2021 ett problem, då den kommer hindra Sveriges möjligheter att provta för sjukdomar som inte finns i Sverige men som förekommer inom EU (som t.ex. PRRS och paratuberkulos) innan införsel av levande djur till Sverige. Fri rörlighet av varor och tjänster inom EU ska inte innebära att vi har fri rörlighet av smittsamma sjukdomar.

EU har också en oerhört viktig roll att spela för att få stopp på hundsmugglingen. Hundarna, liksom de livsmedelsproducerande djuren, behöver innefattas i spårbara system så att det går att följa djuren.

Därför vill vi

- säkra att länder har möjlighet att införa en antibiotikaskatt på kött från djur som rutinmässigt behandlats med antibiotika
- skärpa sanktioner mot medlemsländer som bryter mot EU:s djurskyddslagstiftning
- att EU:s jordbrukspolitik ska främja en förbättrad djurhållning och EU-bidrag snabbt ska kunna dras tillbaka från dem som inte uppfyller kraven i EU:s djurskyddsdirektiv
- att djurprodukter från djur uppfödda i länder där djurhållningen fått skarp kritik vid EU:s djurskyddsrevisioner, inte ska få säljas på den gemensamma marknaden utan endast får saluföras inom det egna landet
- att djurskydd och djurhälsa ska vara en uttalad del i handelsavtal
- att åtta timmar ska vara absolut maxgräns för djurtransporter inom EU, och kravet ska omfatta alla transportslag
- att branschen övergår från transport och export av levande djur för slakt, till transport och export av kött och slaktkroppar
- att EU:s regelverk för slakt ska underlätta för gårdsslakt
- stoppa djurplågeri i form av till exempel stympning, tjurfäktingar och tvångsmatning av gäss för gåsleverproduktion
- förbjuda produktionssystem som bygger på burhållning
- utöka EU:s arbete med att bekämpa handeln med elfenben, lejontröféer och andra produkter som kommer från djur som är eller riskerar att bli utrotningshotade
- avveckla all pälsfarmning inom EU
- att Sverige konsekvent verkar för att minimiregler för djurskydd införs på områden där det idag saknas och att de höjs i de fall de är otillräckliga
- att det ska vara förbjudet att slakta djur utan bedövning
- upprätta spårbara system för hundar för att få stopp på hundsmugglingen.

Djurs egenvärde och djurskyddets organisation

Dagens djurskyddslag är tydlig då det gäller respekt för djurens naturliga beteenden, att djurvälstånd ska främjas, nolltolerans mot beteendestörningar och att djurskyddslagen ska tillämpas på individnivå och inte bara på gruppnivå. Om tillsynsorganisationen är för svag och om tillsynsvägledning och föreskrifter inte fullt ut är i samklang med lagstiftarens ambitioner så försvagas djurskyddsarbetet.

Djurskyddets placering på Jordbruksverket är olycklig av flera skäl. Djurskydd är mer än en jordbruksfråga. Det finns en uppenbar risk att djurens intressen sätts på undantag när de står i konflikt med de näringar som myndigheten har i uppgift att främja, ungefär som om miljöfrågorna skulle hanteras av en ”industrimyndighet”. Djurskydd bör behandlas som en fråga i sin egen rätt och därför bör djurskyddsfrågorna – för viltlevande djur såväl som för djur som hålls av människan – samlas under en ny djurskyddsmyndighet. En djurskyddsmyndighet med ett tydligt uppdrag att verka för en förbättrad djurvälstånd, genom bland annat regelutveckling och genom ökad kunskap om djurskydd och djurhållning. Myndigheten skulle också ha en viktig tillsynsvägledande uppgift för att främja en enhetlig och rättssäker tillsyn av djurskyddet hos de regionala tillsynsmyndigheterna, och i detta ligger också att föreskriva om minimiintervall för djurskyddstillsynen.

En ny djurskyddsmyndighet bör med stöd av det vetenskapliga rådet för djurskydd vid Sveriges lantbruksuniversitet systematiskt gå igenom djurskyddsföreskrifterna så att de är uppdaterade utifrån modern kunskap om djurs behov och beteenden och speglar djurskyddslagens intentioner, inte minst vad gäller bestämmelserna om naturligt beteende.

Djurskydd i lagen

Djurskyddslagen syftar bland annat till att främja respekt för djur, vilket i förarbetena innebär att varje djur erkänns egenvärde oavsett det värde djuret har för människan. Moraliskt ses djur därmed som kännande varelser som samhället ska ta hänsyn till.

I artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt erkänns djur som kännande varelser till vilka full hänsyn ska tas vid utformning och implementering av unionens politik gällande bl.a. jordbruk, transporter, fiske, inre marknad och forskning. Att skriva in djurens egenvärde i den svenska grundlagen skulle ligga i linje med artikel 13 samt tydliggöra att djurskydd är en viktig del i statens ansvar. Det tydliggör också att det åligger staten att väga in djurens välmående i sina beslut.

Därför vill vi

- skydda djurens intressen i grundlagen
- införa en djurombudsman och öka möjligheterna för djurskyddsorganisationerna att föra talan i djurskyddsmål
- placera djurskyddsfrågorna – för viltlevande djur såväl som för djur som hålls av människan – under en ny djurskyddsmyndighet
- att myndigheten med ansvar för djurskydd ska revidera samtliga djurskyddsföreskrifter så att de är i enlighet med ambitionerna i den nya djurskyddslagen
- stärka resurserna för länsstyrelsernas djurskyddstillsyn.

Handel med djur

I de lagar som reglerar handel är djur en vara vilken som helst, likställd med en tv eller en tvättmaskin. Den fria rörligheten för varor är en grundbult för EU:s inre marknad. Detta får följderna för djuren som vi människor handlar med, ibland följderna vi inte vill ha. Hundsmugglingen är ett sådant exempel.

Djur är individer och de påverkas enormt mycket av hur de blir behandlade dagligdags. En köpare kan därför relativt fort skada ett djur, ibland för all framtid. Det kan handla om att de tränas för hårt så att leder blir skadade eller att djuret utsätts för traumatiska upplevelser som sedan påverkar det hela livet ut. Det måste till en förändring i lagarna så att djur inte regleras som vilken vara som helst. Det är ur en etisk synvinkel helt förkastligt att jämföra en häst med en dator. Djur kräver mer av oss människor än en tvättmaskin gör. Vi borde ha en särskild lag som innefattar köp och försäljning av olika djurslag. Vi vill att det tillsätts en utredning som ser till försäljning av djur som helhet, vilket inte har gjorts någon gång. Smuggling, köpar-/säljaransvar, djurskydd, nationellt, internationellt, konsument/näringsidkare och djurens välfärd.

Transport av djur

Transporter av djur innebär ofta ett stort stressmoment och Miljöpartiet anser att både antalet transporter och den tid djuren transporteras måste minimeras. Grundregeln ska vara att djuret alltid slaktas på det slakteri som ligger närmast, och allra helst vill vi se en utveckling av mobila slakterier. Varje år dör ett stort antal djur vid transport, ca 200 000, främst fåglar som är mycket temperaturkänsliga där både för hög och för låg temperatur är dödande. För slakttransporter i Sverige gäller en maximal transporttid på 8 timmar. Om transporttiden till närmaste slakteri överstiger åtta timmar, får transporttiden i enstaka fall förlängas med högst tre timmar.

Miljöpartiet ser den höga dödligheten vid slakttransporter av slaktkyckling och höns som oacceptabel och något som måste åtgärdas. Ökad dödlighet är enligt EU:s myndighet för livsmedelssäkerhet Efsa tydligt kopplad till ökad transportlängd, och en transporttid på max fyra timmar för fåglar minskar antalet dödsfall. Förbättrad ventilation i fordonen minskar också risken att fåglarna kvävs eller dör av värmeslag.

Därför vill vi

- införa en maxtid på fyra timmar för transport av fåglar och tillse att transporterna har tillräcklig ventilation
- upprätta en funktion med särskilt utbildade kontrollanter som kontrollerar djurtransporter på vägarna

Slakt

Även i livets slutskede har djuren rätt till en god hantering. Tyvärr är det inte alltid så det ser ut idag. Många djur får resa långt för att komma till slakteriet och det är alltför vanligt att djuren dessutom får övernatta i slakterimiljön. Miljöpartiet vill minimera slakteritransporterna och utveckla en decentraliserad slakterinäring så att transporterna kortas. Vi vill också se en utveckling av mobila slakterier och gårdsslakt.

Slakteriet är en ny miljö för djuret och vid utlastning måste hänsyn tas till det. Drivningen ska ske lugnt utan att stressa djuren och slakteriets drivgångar ska vara

utformade på ett sätt som gör att det är naturligt för djuret att röra sig framåt. Vi anser att djur inte ska övernatta på slakteri utan ska slaktas samma dag som de kommer till slakteriet.

I Sverige råder strikt krav på att ingen slakt får ske utan föregående bedövning. Detta gäller även vid religiös slakt. Bedövningen är det sista momentet innan slakt, och varken bedövningen eller hanteringen av djuret i anslutning till det får innebära något lidande för djuren.

Tyvärr finns det för vissa djurslag stora brister här. De slaktkycklingar som bedövas genom att huvudet sänks ner i ett strömförande vattenbad (cirka hälften av alla kycklingar) hängs först upp, vid fullt medvetande, upp och ner i fötterna innan bedövning sker och ibland undkommer de elbadet. Merparten av grisarna bedövas med gasen koldioxid, en gas som visat sig vara mycket irriterande för grisens andningsvägar och skapar stor ångest innan grisen till sist förlorar medvetandet.

Vid slakt av fiskar orsakar koldioxidbedövningen stor stress hos fiskarna. Eftersom koldioxidbedövningen är ineffektiv för fisk finns det risk att fiskarna utsätts för avblodning och urtagning vid fullt medvetande. Det finns en bestämmelse från Europarådet som Sverige måste följa, som säger att nödslakt av fiskar inte får ske med hjälp av koldioxid. Men vid vanlig slakt är koldioxid fortfarande den vanligaste bedövningsmetoden.

Koldioxidbedövning av fiskar är sedan 2012 förbjudet i Norge. Redan för femton år sedan slog Efsa (Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet) fast att koldioxidbedövning orsakar fiskarna stort lidande och inte bör användas.

Därför vill vi

- att mobila slakterier och ny teknik för gårdsslakterier ska fortsätta utvecklas.
- ha kameraövervakning i slakterier för att möjliggöra kontroll av förhållanden vid slakt
- att bedövning av alla djur före slakt ska vara snabb och smärtfri. Metoder som inte lever upp till detta, t.ex. nuvarande elbedövning av slaktkyckling och koldioxidbedövning av grisar och fiskar, ska fasas ut.

Fyrverkerier

Varje år drabbas många djur, såväl tama som vilda, av fyrverkerier och smällare. Ibland går det riktigt illa; att hundar dör av skräck, ston kastar sitt föl, kor spränger staket och fläker sig på halt underlag och fåglar ramlar döda från skyn är bara några exempel på konsekvenser. För att minimera dessa för djuren så skrämmande upplevelser och undvika skador på oskyldiga djur anser vi att endast offentliga fyrverkerier ska förekomma och att hantering av smällare, raketer och fyrverkerier ska förbjudas för privatpersoner.

Därför vill vi att hantering av smällare, raketer och fyrverkerier ska förbjudas för privatpersoner.

Djur för sällskap och hobby

Antalet hemlösa katter i Sverige uppskattas till över 100 000 och är ett utbrett djurskyddsproblem. Hemlösa katter bildar ofta kolonier och kan drabbas av svält, ohyra

och infektionssjukdomar. Grundproblemet är bristande ägaransvar i kombination med katters låga status. Katters status kan höjas genom krav på id-märkning och registrering. Ägaransvaret för katter måste skärpas.

Smugglingen av hundar är idag ett omfattande problem. Djuren utsätts för stort lidande och människor som vill hjälpa genom att köpa dem, blir lurade. Hundarna föds ofta upp i s.k. valpfabriker i Östeuropa främst, där miljön för hundarna är mycket dålig. De säljs i Sverige genom att annonseras ut på olika säljsajter. Ofta är hundsmugglingen kopplad till annan grov brottslighet, ex. falska id-handlingar och narkotikasmuggling.

Därför vill vi

- att det upprättas ett system för att kunna spåra hundars ursprung
- införa obligatorisk id-märkning av katter och ett register för detta.

Häst

Hästen var länge oerhört viktig som arbetskamrat i skogs- och jordbruk. Idag är de allra flesta hästar hobbyhästar. Sveriges hästpopulation uppgår totalt till cirka 360 000. Hästsport är en av Sveriges största folkrörelser, och inte minst något som är viktigt för många ungdomar. Att tidigt lära sig hantera djur, med all den respekt, omtanke och ledarskap som krävs, är utvecklande och lärorikt för barn och unga. I en sund miljö är det också något som gagnar hästarna och gör att de lever friska liv med god omvårdnad.

Hästen har också, liksom hunden och katten, under det senaste århundradet avlats fram för att ha de specifika egenskaper som människan efterfrågat. De flesta hästar lever idag i ett nära samspel med människor i sin vardag, men måste ändå ha rätt att få utlopp för sina naturliga behov. Hästar ska ha god tillgång till fri utomhusvistelse med sällskap och gott om utrymme för rörelse och lek. Ridning och andra aktiviteter med häst kan vara ett respektfullt samspel mellan ryttare/kusk och häst, men nyttjande av och tävlande med häst kan också leda till att vi pressar djuren långt över deras förmåga. Det gäller inom alla hästsporter, även i de lägre klasserna. All typ av utrustning som tvingar hästen att prestera mer än den klarar av blir till våldsmedel i händerna på okunniga eller empatilösa ryttare eller kuskar. Det gäller smärtlindrande mediciner eller annan doping, såväl som felaktig spöanvändning eller ren mekanisk utrustning som tvingar in hästen i en form som kan vara skadlig för den.

Därför vill vi

- att hästar inte ska stå uppbundna annat än vid hantering
- främja hållande av häst i lösdrift och att alla hästar ska ha tillgång till hagar med utrymme för fri rörelse och lek året runt
- att skadliga tvångsmedel ska vara förbjudet inom all hästsport.

Exotiska sällskapsdjur

Listor över de djur som är olämpliga och förbjudna att hålla som sällskapsdjur är svåra att hålla uppdaterade eftersom handeln med exotiska sällskapsdjur och akvariefiskar tenderar att ständigt förändras med införande av nya arter.

Samtidigt far många av dessa icke-domesticerade exotiska djur illa då förutsättningar och kunskap oftast saknas för att hålla dem i fångenskap. Medan en

negativ lista, som vi har idag, betyder att alla djurarter som inte uttryckligen finns på listan är tillåtna, innehåller en positiv lista de arter som utifrån en vetenskaplig bedömning kan få sina behov uppfyllda i fångenskap. En positiv lista ger ett större skydd för djuren, samtidigt som den underlättar myndigheternas kontroll.

Därför vill vi införa en positiv lista över de djurarter som är tillåtna att hålla som sällskapsdjur.

Lantbruksdjuren

Miljöpartiet vill att den svenska djurhållningen ska fortsätta att utvecklas och vara ett föredöme då det gäller djurvälstånd och låg antibiotikaanvändning. Även om Sverige ligger långt framme i sin djurhållning utifrån ett internationellt perspektiv, finns det fortfarande brister som behöver åtgärdas. Särskilt tydligt är detta inom de områden där djuren nyttjas för att fylla en ekonomisk funktion, som t.ex. lantbruksdjuren. Det är inte tekniska möjligheter och kortsiktiga ekonomiska intressen som ska vara styrande i hur djuren hålls. Människan har en moralisk plikt att, när vi nyttjar djur ska de få leva ett liv som ger dem möjlighet att vara både friska och glada.

Den förda jordbrukspolitiken och den internationella handeln har premierat att gårdarna blir allt större och allt färre. Det är en utveckling som på sikt kommer förstöra förutsättningarna för mer småskaligt jordbruk och leder till en industrialisering av djurhållning som inte är positiv för djuren. Miljöpartiet vill se en annan utveckling, med en decentraliserad jordbruksnäring där såväl gårdar som förädling av produkter finns över hela landet. Därigenom får vi lättare att sluta kretsloppen, djurtransporterna blir kortare och allt fler konsumenter får vetskap om hur maten produceras, något som är oerhört viktigt för att kunna göra medvetna val.

Därför vill vi

- se en djurhållning som är anpassad utifrån djurens behov
- att alla djur ska ha rätt till utevistelse och bete i så stor utsträckning som väder och årstid medger det
- att djur inte ska hållas permanent uppbundna
- att produktionssystem som bygger på burhållning avvecklas.

Nötkreatur

I Sverige finns ca 1,5 miljoner nötkreatur där drygt 300 000 är mjölkkor och drygt 200 000 är kor för uppfödning av kalvar. Resterande djur är främst ungdjur (kvigor, stutar och tjurar) och kalvar. Inom mjölkproduktionen förekommer det fortfarande att djur hålls uppbundna under stallperioden, som i vissa delar av landet kan vara upp till 10 månader. Fler och fler ladugårdar inreds för lösdrift, vilket är ett krav vid nyproduktion, men trots detta står fortfarande ca 20–30 procent av korna uppbundna vintertid. Det begränsar inte bara rörelsefriheten utan även de sociala kontakterna – något som är mycket viktigt för sociala djur som kor. Uppbundna system dominerar i skogs- och mellanbygden och det handlar främst om gårdar med färre än 50 kor. Dessa mindre gårdar är ofta viktiga för såväl hävden av naturbetesmarker som för att bibehålla företagande på landsbygden, och för att underlätta för dessa gårdar att ställa om till lösdrift vill Miljöpartiet de gröna se ett särskilt investeringsstöd för det.

Kalvar blir friskare om de får dia som små, och ingen kan förneka att födsel, digivning och kontakter mellan ko och kalv är naturliga beteenden, som både ko och kalv enligt djurskyddslagen borde ha rätt till. I dag får de allra flesta nyfödda kalvar av mjölkras sin mjölk i flaska eller hink, och kalven tas bort från kon direkt efter födseln. I Skottland har det införts en djurvälståndersättning för att möjliggöra att kalven hålls med sin moder under en längre tid, och det pågår just nu forskningsförsök i Sverige där ko och kalv hålls tillsammans i fyra månader. Vi anser att åtgärder som främjar att mjölkko och kalv kan hållas tillsammans ska införas.

I Sverige har alla kor (med undantag för tjurar och kalvar under 6 månader) rätt till utevistelse under sommartid och mjölkkor har rätt till bete. Fortfarande finns det många tjurar som hålls i boxar med spaltgolv med minimal strögiva. Vi anser att det är en djurhållning som bör fasas ut, och att alla nötkreatur över 6 månaders ålder ska ha rätt till utevistelse och bete under betesperioden. Det är redan idag det som gäller i ekologisk produktion enligt Kravs regelverk. En utveckling mot en större andel stutuppfoädnung än tjurkalvuppfoädnung skulle underlätta detta.

Därför vill vi

- införa ett investeringsstöd som påskyndar omställningen till lösdrift även på mindre mjölkgårdar
- främja att även kalvar av mjölkras ska få dia kon i minst två månader efter födseln.
- stimulera till ökad betesdrift, utöver lagkravet, och därför införa en djurvälståndersättning för bete
- att vi fasar ut den typ av djurhållning där ungtjurar hålls i boxar med spaltgolv och mycket lite strö och ersätter med lösdriftssystem.

Grisar

Varje år slaktas ca 2,5 miljoner grisar i Sverige. Grisar har ett starkt behov av att kunna vara aktiva och har därför behov av stimulerande miljöer, men de allra flesta av Sveriges grisar föds i dag upp i bullriga, dammiga och ostimulerande inomhusmiljöer. Idag finns en rekommendation i djurskyddsförordningen om att avelsgrisar ska ges tillfälle att vistas ute sommartid om det är möjligt, en rekommendation som inte alls tillämpas i den konventionella grishållningen.

Inom grisaveln har det under lång tid legat ett fokus på ökad kullstorlek, vilket innebär att det idag i medeltal föds fler kulingar än suggan har spenar för. Detta innebär givetvis att den nyfödda grisen får en tuffare konkurrenssituation och det blir en högre risk för en ökad smågrisdödlighet. Stora kullar är också utmanande för suggan; att föda upp en kull snabbt växande smågrisar är ofta något som tär på hullet. Ett dåligt hull är en tydlig riskfaktor för bogsår, ett lidande som drabbar alldeles för många suggor i Sverige. Miljöpartiet anser att en rimlig kullstorlek ska vara en viktig parameter i avelsarbetet så att suggan inte föder fler kulingar än hon klarar av att föda upp utan ökade risker vare sig för kulingar eller för sugga.

Jordbruksverket ändrade 2017 djurskyddsföreskrifterna för gris vilket möjliggör avvänjning av smågrisar redan vid tre veckors ålder. Detta är en alldeles för låg ålder då varken immunförsvaret eller tarmfunktion hos de små kulingarna är helt utvecklade, och innebär en ökad risk för avvänjningsdiarré. Miljöpartiet anser att Jordbruksverket här tydligt avviker från djurskyddslagen och dess krav på att hålla djur så att djurvälståndet främjas och djuren skyddas mot sjukdom.

Därför vill vi

- att alla grisar ska kunna böka och beta
- att griskultingarna inte ska få avvänjas från suggan förrän tidigast efter 4 veckor.

Får

Får är flockdjur och ska hållas i par eller i grupp i lösdrift. De är idisslare och lever framförallt av grovfoder. De hålls ute minst halva året, och ska övrig tid på året ha tillgång till hö, halm eller annat grovfoder som tillgodoser deras sysselsättningsbehov.

Sverige har förhållandevis få får och små besättningar i jämförelse med många andra länder. Den svenska fårnäringen har dock stadigt ökat i omfattning under de senaste tio åren. Antalet får ökar och besättningarna blir större. Antalet tackor är nu cirka 250 000 och medelbesättningen är nu drygt 30 tackor.

Tackorna visar vanligtvis brunst under sen höst–tidig vinter, betäcks och lammar sedan på våren och de lamm som inte behålls för att stärka upp besättningen slaktas på hösten efter sommarens betessäsong. Idag finns också gårdar som gått in för att föda upp lamm vintertid, inomhus, för att kunna tillgodose efterfrågan på färskt svenskt lammkött året runt. I en del fall innebär det att hormonell brunstsynkronisering används, trots att det fungerar bra att brunstsynkronisera med hjälp av teaserbagge.

Den traditionella fårhållningen, med lamning på våren, betesuppfödning på sommaren och lammslakt på hösten, är en djurhållning som vanligtvis har en hög djurvälstånd som tillgodoser fårens behov av naturliga beteende. Trots detta är ett av de vanligare djurskyddsproblemen hos får att djuren är magra, vilket ofta hänger samman med bristande kompetens hos djurägaren då det gäller hullbedömning. Det kompetenskrav som finns i den nya djurskyddslagen är en viktig del för att åtgärda detta, liksom den djurvälståndersättning för får som finns inom landsbygdsprogrammet, där hullbedömning är ett av villkoren.

Därför vill vi

- värna den traditionella uppfödningen av får, som i hög utsträckning är betesbaserad
- fasa ut hormonell brunstsynkronisering av tackor.

Värphöns

Trots att den djurskyddslag som antogs av riksdagen 1988 innehöll ett tydligt krav på att inga hönor skulle sitta i bur efter 1998, sitter fortfarande ungefär 8 procent, motsvarande över 700 000 hönor, i burar i Sverige. De burar som är tillåtna i Sverige är så kallade modifierade inredda burar och ska innehålla ströyta, rede och sittpinnar. Ytan per höna i dessa burar är mindre än ett A4-ark. Här kan hönan inte ens sträcka ordentligt på ben och vingar.

Vi vill se ett totalförbud mot att hålla höns i bur. Även lagstiftningen för frigående hönor måste ses över. Grupperna är ofta väldigt stora och precis som andra djurslag anser vi att även höns ska ha rätt till utevistelse och utrymme inomhus, per djur, behöver öka.

Värphönsraser är framavlade i syfte att värpa ägg, men hälften av äggen innehåller tupp- och eftersom tupparna är av värphönsras har dom inte alls den tillväxt som slaktkycklingar har. Branschen ser därför ingen ekonomi i att föda upp dem och idag avlivs samtliga dagsgamla tuppkycklingar som kläcks i kläckerier för värphöns.

Miljöpartiet ser denna hantering som mycket oetisk och vill att metoder som gör att man kan undvika denna massavlivning införs. Sådana metoder har utvecklats i Tyskland och bygger på att äggen könsbestäms i tidigt stadium och att ägg med en tupp i sorteras bort. Forskning pågår också i Sverige för att ta fram motsvarande metoder och den forskningen behöver intensifieras.

För vanliga ägg som konsumenten köper i affären (s.k. skalägg) finns det krav på märkning som visar om ägget kommer från en ekologisk gård, en gård som håller hönsen frigående eller om hönsen hålls i bur. Men när ägg ingår som ingrediens i en produkt, som t.ex. i halvfabrikatet pannkakssmet, finns inte den informationen. Miljöpartiet anser att märkningskravet ska gälla alla livsmedel som innehåller äggprodukter.

Därför vill vi

- införa obligatorisk märkning på ägg som ingrediens, på motsvarande sätt som redan finns för skalägg
- att honor som hålls på frigång får större yta per höna att leva på än som är lagstadgat idag
- att metoder som gör det möjligt att sortera ut ägg med tuppsycklingar i, så att dessa inte går vidare till kläckning, utvecklas inom svensk värphönshållning.

Slaktskycklingar

Slaktskycklinguppfödningen är en mycket intensiv djurhållning. Varje år föds nästan 100 miljoner kycklingar upp för slakt i Sverige. Den genomsnittliga kycklinggården i Sverige har per uppfödningssomgång över 100 000 kycklingar.

Livet för en slaktskyckling av de snabbväxande raser vi har i Sverige idag varar en dryg månad. På 35 dagar växer den från en liten nykläckt individ på cirka 40 gram till en slaktskyckling på upp till 1,9 kilo. Kycklingen kläcks i maskin på kläckerier och transporteras under sitt första levnadsdygn till den kycklinggård där den ska spendera sitt korta liv. Temperaturen är hög, och ljuset är på upp till 18 timmar per dygn för att stimulera kycklingarna att äta.

Slaktskycklingen har en mycket snabb tillväxt, vilket gör att det är stor risk för benproblem och rörelsestörningar. Aveln är starkt centraliserad med endast två bolag med varsin avelslinje. För avelsdjuren är den snabba tillväxten ett mycket stort djurvälståndspåslag. Dessa djur når ju vuxen ålder och för att undvika att de blir gravt överviktiga och får fertilitetsproblem så utfodras de restriktivt – vilket innebär att de i princip alltid är hungriga.

I takt med att kycklingarna växer blir det också mer ont om utrymme. I Sverige säger föreskrifterna att man som uppfödare får ha 20 kg kyckling per kvadratmeter. Är man med i ett kontrollprogram kan man ha 36 kilo kyckling per kvadratmeter. Det betyder ca 24 kycklingar per kvadratmeter mot slutet av kycklingens liv, ca 20 x 20 cm golvyta per kyckling.

Konventionella slaktskycklingar hålls väldigt trångt och dessutom på en permanent ströbädd. Båda dessa faktorer innebär en hög risk för att drabbas av parasitsjukdomen koccidios. Därför ges ett medel, koccidiostatika, i fodret till konventionellt uppfödda slaktskycklingar för att förebygga koccidios. Koccidiostatika har även viss bakteriehämmande effekt, men klassas trots detta som en fodertillsats och inte läkemedel av EU:s regelverk. I Sverige används koccidiostatika fram till tre dagar innan slakt. Det är

inte tillåtet att använda koccidiostatika i ekologisk produktion. I Norge beslutade slaktkycklingbranschen att fasa ut koccidiostatika vid utgången av 2016, efter en stor samhällsdebatt om dessa substansers eventuella koppling till antibiotikaresistens.

Miljöpartiet anser att alla substanser som ges till djur för att förebygga sjukdom ska betraktas som läkemedel, och inte klassas som fodertillsats.

Därför vill vi

- att slaktkycklingproduktionen minskar beläggningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme och att krav på olika typer av miljöberikningar införs
- att uppfödningen ställer om till långsamväxande raser för mindre hälsoproblem
- att koccidiostatika ska betraktas som läkemedel och fasas ut i all kyckling-uppfödning
- ge kycklingarna tillgång till utevistelse under de årstider väderleken tillåter det
- att kontrollprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurvälståndet och inte användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar så som exempelvis utrymmeskrav.

Fiskar

Frågan om smärta hos fiskar har väckt mycket debatt under senare år, men det är numera väl visat att fiskar kan känna smärta. Nuvarande fångst- och slaktmetoder behöver anpassas utifrån detta.

Av människan uppfödda fiskar omfattas av djurskyddslagstiftningen. Det finns specifika föreskrifter från Jordbruksverket som gäller hållandet och transport av fiskar som föds upp och hålls av människan. Det saknas dock regler om berikning och föreskrifterna är inte artspecifika. Föreskrifterna reglerar inte heller hur bedövning och slakt av fiskar får gå till.

Därför vill vi skärpa föreskrifterna så att de innefattar berikning och är artspecifika för fiskar som föds upp och hålls av människan.

Renar

I Sverige finns omkring 250 000 renar (vinterhjord, efter renslakt men innan nya kalvar föds på våren) och renbetesmarkerna omfattar ungefär halva Sveriges yta. Endast medlemmar i en sameby har renskötselrätt och länsstyrelsen bestämmer det högsta antalet renar en sameby får ha. Renskötsel är en bärande del av den samiska kulturen. Samerna är ett urfolk och därmed särskilt skyddade enligt FN:s urfolksdeklaration och även särskilt skyddade i vår grundlag. Renskötselrätten grundar sig på urminnes hävd och regleras i grundlagen.

Renen lever ett fritt liv och betar under barmarksperioden i fjällområdet men under vintern i skogsmarker öster om fjällen. Vanligtvis tillskottsutfodras inte renen mer än under samling och flytt mellan betesmarker, men klimatförändringarna har gjort att renen har fått det svårare att beta vintertid då isbildning och skare gör att det inte går att komma åt marken under snön. I snitt tillskottsutfodras renen 2–3 veckor per år (uppskattning utifrån försäljningssiffror av foder). Även olika typer av exploateringar

som gruvor, vindkraft, skogsbruk och ökat tryck från turistnäring är exempel på verksamheter som påverkar betesområden, men även flyttleder och kalvningsområden.

I Sverige är renen det enda djurslaget där kastrering utan bedövning är tillåten.

Miljöpartiet anser att krav på bedövning vid kastrering av ren ska införas i enlighet med förslag i SOU 2005:98. Krav på bedövning vid kastrering av ren finns redan idag i Norge.

Därför vill vi att krav på bedövning vid kastrering av ren ska införas i enlighet med förslag i SOU 2005:98.

Minkar

Minken är ett ensamlevande aktivt rovdjur som i det vilda tillbringar stor del av sin vakna tid i och kring vatten. Den är skicklig på att simma och dyka och utför större delen av sin jakt i vatten. På pälsfarmerna kan det vara tiotusentals djur som hålls i långa rader av gallerburar, utan tillgång till vatten att simma i, som är så viktigt för minkarna. Forskning har visat att minkars stressnivå höjs lika mycket när de berövas tillgång till simvatten som när de berövas tillgång till mat och de är beredda att arbeta hårt för tillgång till simvatten. Som en konsekvens av svårigheten att utföra sitt naturliga beteende uppvisar många minkar beteendestörningar, i vissa fall rentav självstypning, som visar att de inte mår bra.

Den dåliga djurhållningen inom pälsfarmningen har kritiserats sen 90-talet och för råvaror och chinchillor har kritiken lett till att lagstiftningen skärpts och uppfödningen lagts ner. För minkarna däremot, där större ekonomiska värden står på spel, har skärpta föreskrifter endast inneburit mindre ändringar som hyllor och leksaker i burarna som inte på något grundläggande sätt förändrat förutsättningarna för minkarna.

Internationellt sett väljer allt fler länder att lägga ned sin pälsfarmning. Denna trend har förstärkts ytterligare av covid-19-pandemin, där minkfarmer bidrar till smittspridningen i samhället och dessutom visat sig kunna ge upphov till ett muterat virus. Oavsett vilken skada minkfarmningen kan orsaka oss människor menar Miljöpartiet att minkfarmerna bör avvecklas på grund av den skada de orsakar minkarna. Minkarna i sina burar kan inte få utlopp för de naturliga beteenden de enligt djurskyddslagen har rätt till och visar genom beteendestörningar att de inte mår bra. Miljöpartiet kan inte acceptera djurhållning som så uppenbart går ut över djurens välbefinnande utan kräver att minkfarmningen avvecklas.

Därför vill vi avveckla minkfarmningen.

Djurskyddskrav vid konsumtion

Dagens höga konsumtion av kött och andra produkter från djur har gjorts möjlig genom en många gånger rent industriell djurhållning där priset för konsumenterna kan pressas men priset för djuren ofta blir mycket högt. Vi vill främja en djurhållning där varje djur ses som den individ djuret är och får sina behov tillgodosedda och för detta behövs både lagreglering och en mer djurvänlig konsumtion. Genom vår djurskyddslag kan vi reglera den djurhållning som bedrivs i Sverige, men för djurprodukter som importeras eller införs från andra EU-länder är djurskyddsstandarderna ofta betydligt lägre. Miljöpartiet anser att samma krav ska ställas på djurprodukter som importeras som på

svensk djurproduktion. Här är det förbud mot djurförsök som gäller för kosmetika-industrin i EU ett bra exempel, eftersom förbudet också gäller kosmetika och hygienprodukter som importeras. I den nya EU-förordningen om veterinärmedicinska produkter, som träder i kraft 2022, finns också ett förbud mot att importera djurprodukter som kommer från djur som fått antibiotika i tillväxtstimulerande syfte. Det finns alltså redan idag exempel på att det går att reglera importen och Miljöpartiet anser att djurprodukter från djurhållning som i Sverige klassats som djurplågeri, t.ex. tvångsmatning av gäss (gåslever), mulesing (viss merinoull från bl.a. Australien) och kött från anemiska kalvar som inte har fått tillräckligt med grovfoder (gödkalv) ska beläggas med saluförbud i Sverige.

Svenska djurbönder agerar på en konkurrensutsatt marknad som är gemensam i hela EU. Politiskt innebär det ett dilemma. Om de steg vi tar för att förbättra för djuren i Sverige får som konsekvens att maten från dessa djur blir så pass mycket dyrare att konsumenten väljer att köpa kött med annat ursprung, från en sämre djurhållning, har vi inte vunnit något, djurskyddsmässigt sett. Om vi däremot kombinerar stärkta djurskydds krav med åtgärder för en minskad men mer medveten konsumtion av animaliska livsmedel – där växtbaserade alternativ får en mer framträdande roll och animaliska alternativ uppfyller höga djurskydds krav – så blir både djuren, folkhälsan och miljön vinnare. Miljöpartiets klimatpolitik innehåller förslag som vegonorm och klimatskatt på livsmedel som kan bidra till en minskad köttkonsumtion generellt. För att mer specifikt träffa det djurskyddsmässigt sämsta köttet vill vi komplettera detta med en skatt på kött där antibiotika har överanvänts i djurhållningen. Det uppmuntrar till att välja både mindre och bättre kött.

Nästan allt färskt kött som handlas i butik är svenskt, men det omvända gäller i restaurangsektorn. I butik finns en fungerande ursprungsmärkning, vilket ännu inte finns i restaurang- och storkök.

För Miljöpartiet är det en självklarhet att animaliska livsmedel och andra produkter som kommer från djur som behandlats på ett sätt som skulle vara förbjudet i Sverige inte ska kunna serveras eller användas inom offentliga verksamheter. Upphandlingsmyndigheten har kriterier som möjliggör att livsmedel lever upp till detta, men kriterier för övriga djurprodukter, som t ex läder, behöver utvecklas. Det är viktigt att offentlig upphandling går före, driver på utvecklingen och använder sig av de möjligheter Upphandlingsmyndigheten tagit fram i form av kriterier, men också styr mot mer ekologisk djurhållning. Ökade inköp av ekologiskt i offentlig sektor har också visat sig innebära att mer klimatsmart och hälsosam mat serveras, med större inslag av baljväxter och fler vegetariska dagar på menyerna. Miljöpartiet vill att den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel ska nå 80 % 2030.

Därför vill vi

- införa ursprungsmärkning på de animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök
- öka den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel
- att animaliska livsmedel och andra produkter som kommer från djur som behandlats på ett sätt som skulle vara förbjudet i Sverige eller tagits fram i strid med gällande EU-lagstiftning inte ska kunna serveras eller användas inom offentliga verksamheter
- inrikta konsumtionen av animaliska produkter för minskad mängd, men med bättre djurhållning.

Förprovning av djurstallar

Alla stall eller andra förvaringsutrymmen för lantbruksdjur ska enligt djurskyddslagstiftningen godkännas ur djurskydds- och djurhälsosynpunkt vid ny-, om- och tillbyggnad. Det är en viktig regel för att undvika att djurstallar byggs på felaktigt sätt vilket kan orsaka djurväl-färdsproblem men också onödiga extrakostnader för djurhållarna. Förprovningen görs av länsstyrelsen och är kostnadsfri för den sökande. Sverige är det enda land inom EU som har krav på förprovning i sin lagstiftning.

Därför vill vi att veterinär och etologisk kompetens alltid ska finnas med vid förprovningen och att djurhälsoaspekter ska få en större tyngd än idag vid förprovningen.

Djur som hålls för uppvisning

Cirkusens verksamhet innebär periodvis ständiga transporter och begränsade utrymmen för de djur som visas upp.

I Sverige är det numera förbjudet att visa upp vilda djur som elefanter och sjölejon på cirkus. Eftersom Sverige har en så kallad negativ lista, det vill säga en lista över djur som inte får visas upp på cirkus, betyder det att alla arter som inte uttryckligen är förbjudna i praktiken är tillåtna. En mer vetenskapligt baserad typ av reglering vore en så kallad positiv lista som anger vilka domesticerade djurarter som är lämpliga att hålla på cirkus.

Även djurparker kan vara problematiska för många djur, bland annat på grund av de begränsade utrymmena och att många djur inte är anpassade för det svenska klimatet. Vi anser att djurparker måste utformas på ett sådant sätt att djuren mår bra och att de inte uppvisar beteendestörningar. Detta innebär att föreskrifter för hur olika arter får hållas behöver skärpas, och att vissa arter inte alls bör få hållas i djurpark. Elefanter, stora kattdjur och delfiner är exempel på djur där internationella studier påvisat allvarliga djurväl-färdsproblem, och som därför inte bör få hållas i djurpark.

Därför vill vi

- införa en positiv lista för de domesticerade djurarter som kan ges en god välfärd i cirkusmiljö och som därmed kan vara tillåtna på cirkus, vilket betyder att alla andra djurarter är förbjudna
- förbjuda hållning av elefanter, stora kattdjur och delfiner på djurparker.

Djur som hålls för forskningsändamål

I huvuddelen av alla djurförsök används djur som modeller för att söka kunskap om hur vi människor fungerar och påverkas av olika saker. Även om många djur är väldigt lika människor i förmågan att känna lidande innebär fysiologiska skillnader att resultat från djurförsök inte nödvändigtvis är överförbara till människor. Detta innebär såväl etiska som vetenskapliga problem. Inom ramen för begreppet djurförsök ryms även studier där man söker kunskap om djuren och deras ekologi, studier som ofta är mindre problematiska. Här fokuserar vi på användningen av djur som modeller för forskning som primärt rör människor.

Många försök är idag möjliga att genomföra i datorsimuleringar eller cellmodeller och flera av de nya djurförsöksfria metoderna innebär också många fördelar ur vetenskaplig synpunkt såsom högre effektivitet och högre träffsäkerhet än s.k. djurmodeller.

Det slutgiltiga målet i EU:s försöksdjursdirektiv 2010/63/EU, skäl 10, är att alla försök på levande djur i vetenskapliga syften och i undervisningssyfte ska ersättas. Sveriges kompetenscentrum för 3R-frågor, där 3R står för replace, reduce och refine, är en viktig förutsättning för att kunna minska och ersätta djurförsök. Dess syfte är att vara en kunskapsbank samt ha en samordnande och rådgivande roll och ersätter alltså inte satsningar på utveckling och validering av djurförsöksfria metoder.

För att leva upp till EU-direktivets mål om att ersätta djurförsök behöver Sverige investera mer i utveckling av alternativa metoder samt utarbeta en nationell plan för övergång till djurförsöksfri forskning, samt handlingsplaner för hur djurförsök ska minska inom olika forskningsområden.

Enligt EU:s försöksdjursdirektiv ska medlemsstaterna bidra till utveckling och validering av alternativa metoder samt vidta alla övriga åtgärder som de anser lämpliga för att uppmuntra forskning för att styra bort från djurförsök. De statliga anslagen till djurförsöksfria metoder har legat på samma nivå sedan 2009, d.v.s. 13 miljoner kronor årligen, vilket räcker till endast 6–7 projekt. I Sverige uppgick statliga och andra offentliga medel för forskning och utveckling under 2016 till 40,5 miljarder.

Därför vill vi

- att Sverige tar fram en nationell plan för övergång till djurförsöksfri forskning och handlingsplaner för att minska antalet djurförsök inom olika forskningsområden
- stärka arbetet för att utveckla djurförsöksfria forskningsmetoder
- verka för att Sverige ska bli ett av de ledande länderna i arbetet med att utveckla djurförsöksfri forskning, och därmed även stärka oss som ledande forskningsnation inom medicinsk forskning och life science.

Den djurförsöksetiska prövningen

För att djurförsök ska få utföras måste försöket ha godkänts av en av Sveriges sex regionala djurförsöksetiska nämnder. Varje nämnd består av 14 ledamöter där ordföranden och vice ordföranden är jurister. Av de tolv övriga ledamöterna är den ena hälften forskare, försöksdjurstekniker eller försöksdjurspersonal, medan den andra hälften består av lekmän – fyra politiska företrädare och två företrädare för djurskyddsorganisationer.

Enligt djurskyddslagen får djurförsök endast utföras om 3R-principen tillämpas, dvs att syftet som avses med verksamheten inte kan uppnås med någon annan tillfredsställande metod där djur inte används, så få djur som möjligt används och verksamheten utformas så att djuren inte utsätts för större lidande än vad som är absolut nödvändigt. Vid prövningen ska försökets betydelse vägas mot djurets lidande.

För att ledamöterna ska kunna göra en etisk prövning enligt ovanstående behöver de följaktligen kunna bedöma såväl försökets nytta som dess skada, vilket inte bara är en fråga om etik. Det handlar också om försökets vetenskapliga värde i förhållande till redan gjorda försök och möjliga andra upplägg som inte förutsätter djurförsök alls, eller åtminstone inte lika omfattande och/eller plågsamma. Utöver den kompetens som finns

hos ledamöterna själva är de här helt beroende av den information som den sökande tillhandahåller.

Nämndledamöter vittnar om att ansökningarna ofta är knapphändiga med sådan information som gör det möjligt för dem att på ett meningsfullt sätt bedöma försökets nytta. Kombinationen av femåriga tillstånd och höjda ansökningsavgifter har medfört att de sökande gärna slår ihop alla försök de vill utföra under en viss tid till en stor gemensam ansökan, där varje enskilt försök beskrivs mycket översiktligt. Ibland kanske den sökande inte ens vet exakt vad som ska ske i studien under de sista åren och söker därför ett oklart, generellt tillstånd att få bedriva försök. Detta omöjliggör naturligtvis en seriös bedömning av det enskilda försökets nytta, men tyvärr är det inte ovanligt att ansökningar beslutas trots bristfälligt underlag. Vidare framgår det sällan av ansökningarna hur, eller i vissa fall ens om, den sökande undersökt möjligheten att ersätta försöket med djurförsöksfria metoder. Då den djurförsöksetiska nämnden inte har tillgång till någon särskild kompetens om djurförsöksfria metoder, vare sig genom att någon av forskarledamöterna väljs in utifrån sådan kompetens eller genom handläggare som kan bistå med sådan kunskap, blir det väldigt svårt för nämndens ledamöter att på allvar bedöma om den beskrivna nyttan med försöket kan uppnås på något annat sätt.

Sökande som fått avslag på ansökan om att genomföra djurförsök har rätt att överklaga till den centrala djurförsöksetiska nämnden. Däremot finns det ingen möjlighet för djurskyddsintresset att överklaga om ansökan godkänns, inte ens om ansökan inte innehåller all information som är nödvändig för att prövningen ska kunna göras på det sätt djurskyddslagen anger. Det skapar en obalans att bara forskningsintresset kan överklaga men inte djurskyddsintresset. Om däremot även djurskydds-/djurrättsorganisationer får möjlighet att överklaga, i linje med den talerätt för djurskyddsorganisationer vi föreslår, kan prövningen bli mer balanserad.

Då djuren i ett försök utsätts för större lidande än det som nämnden godkänt vid den etiska prövningen är det enligt gällande lagstiftning svårt att ställa krav, från till exempel ansvarig veterinär, på att försöket ändras eller avbryts. Detta behöver åtgärdas.

Därför vill vi

- att de djurförsöksetiska nämnderna ska ha handläggare som kan bistå i handläggningen och säkerställa att nämndens ledamöter har tillgång till ett komplett underlag vid beslutstillfället
- att de djurförsöksetiska nämnderna ska ha ledamöter som har oberoende veterinärmedicinsk kompetens, etologisk kompetens, etisk kompetens och kompetens om 3R/djurförsöksfria metoder
- att beslut om godkännande av ansökningar ska kunna överklagas av djurskydds-/djurrättsorganisation
- att djurförsök som leder till större lidande än vad som angetts i den djurförsöksetiska ansökan avbryts.

Viltlevande djur

I 1 kap. 2 § djurskyddslagen anges att lagen endast avser djur som hålls av människan och viltlevande försöksdjur. Övriga viltlevande djurarter omfattas inte av djurskyddslagen. Detta innebär att de viltlevande djuren inte har ett lika starkt rättsligt skydd som de djur som hålls av människan. I 2 kap. djurskyddslagen om allmänna bestämmelser om hur djur ska hanteras ingår till exempel grundläggande djurskyddskrav som förbud

mot att skada djur, villkor för försäljning och transport av djur. Några liknande krav finns inte i lagen för de viltlevande djuren. Däremot är det enligt brottsbalken förbjudet att med uppsåt eller grov oaktsamhet plåga djur oavsett om det är ett tamdjur eller viltlevande djur. Detta träffar alltså inte handlingar som inte är *minst* grovt oaktsamma och heller inte underlåtenhet att agera i situationer då detta innebär att djur riskerar att utsättas för lidande. Om viltlevande djur omfattades av djurskyddslagen skulle det falla sig mer naturligt att exempelvis ställa krav på mer djurskyddsanpassade jakt- och fiskemetoder, infrastrukturåtgärder för att förebygga viltolyckor samt eftersöksåtgärder i fler fall då djur skadats i trafiken.

I den finska djurskyddslagen omfattas alla djur (inklusive viltlevande djur).

Likaså omfattar den polska djurskyddslagen samtliga djur, vilken även innefattar ett separat kapitel om skyddet av viltlevande djur i sin egenskap av nationellt värde. Norge har också en djurvälståndslag som inbegriper i huvudsak alla djur såsom däggdjur, fåglar, reptiler, fiskar och andra havslevande arter samt bin.

Storbritannien har en djurskyddslag för alla vilda däggdjur, vilken ska skydda djuren från människors grymhet. Det varierar mellan länderna vilket begrepp som används, djurskydd eller djurvälstånd, men grunden är densamma, dvs. att skydda och visa respekt för alla levande djur.

Därför vill vi införliva viltlevande djur i samma djurskyddslag som de djur som hålls av människan.

Djurskyddet vid jakt

Också reglerna för jakt på viltlevande djur ingår i de nämnda ländernas djurskyddslagar, där det övergripande syftet är att skydda djuret. I den svenska jaktlagen regleras *hur* jakten får bedrivas och det är markägarens eller jakträttsinnehavarens ansvar att följa reglerna. Det är således jakten och inte djurets välmående som är utgångspunkten i jaktlagen.

Människan har jagat djur i tusentals år, och under människans historia har det varit en förutsättning för att överleva. Idag bedrivs jakt av olika anledningar. För Miljöpartiet de gröna visar det på bristande respekt för djurs egenvärde att döda dem enbart för nöjes skull, men för det enskilda djuret är inte motivet det avgörande utan hur jakten bedrivs. Jakten ska bedrivas med hänsyn och respekt till djur och natur och Miljöpartiet tar avstånd från jaktformer där djuren löper särskilt stor risk att utsättas för lidande. Vi anser även att jakttiderna ska exkludera jakt under djurens parningstid och under den tid djurens ungar är beroende av föräldradjuret.

Eftersök av skadeskjutna djur, eller djur som blivit påkörda i trafiken, hanteras idag av utsedda eftersöksjägare. Det är en ordning som Miljöpartiet värnar, och är en viktig del för att minska lidandet hos dessa djur.

Att fånga djur i fällor utsätter djuren för onödigt lidande, då de kan skada sig själva och utsätts för svår stress när de försöker befria sig. Exempelvis visar studier av fällfångade lodjur att de i många fall saknat klor, haft tänderna avbrutna och uppvisat träflisor i magen efter att ha försökt ta sig ut. Det är dessutom komplicerat att göra fällorna selektiva, så de kan också fånga djur av andra arter, med eller utan ungar. Miljöpartiet de gröna menar att levandefångst med fällor som regel bör vara förbjudet, utom för vildsvin där fällor kan vara ett godtagbart alternativ i förhållande till andra

tillåtna jaktformer för arten och där det redan idag krävs att fällan ska vara försedd med larmanordning.

Vi ser också ett problem med att använda hund eller tam iller för skryttjakt, alltså släppa ner hunden eller illern i grytet hos grävlingen eller kaninen för att hetsa eller döda bytet. Även de skryttanlagsproven bör förbjudas då de utsätter både hund och grävling för fara och stor stress.

Därför vill vi

- förbjuda oetiska jaktformer som exempelvis gryttjakt och gryttanlagsprov
- förbjuda fällor av viltlevande djur för levandefångst, utom för vildsvin och i särskilda fall då larmanordning ska krävas
- förbjuda fotsnara.

Uppfödning och utsättning av viltlevande djur

Uppfödning och utsättning av djur för jakt innebär djurskyddsrisiker såväl vid uppfödningen som vid utsättningen i den nya miljön, förutom jakten som sådan.

Hos vilda fåglar kan en ökad djurtäthet, som vid uppfödning, medföra stress, traumatiska skador samt spridning av olika infektionssjukdomar. Överlevnaden vid utsläpp är låg, vilket bl.a. kan bero på att de uppfödda fåglarna är sämre på att finna föda och undvika rovdjur.

Uppfödning och utsättning för jakt är i Sverige främst aktuellt för gräsänder, raphönor och fasaner. Hanteringen är till stora delar oreglerad i dagens lagstiftning. Det som finns är branschriktlinjer där det är oklart i vilken omfattning de följs av uppfödarna. Miljöpartiet de gröna menar att föreskrifter med djurskyddskrav behöver tas fram för avel och uppfödning, transport och utsättning av vilda fåglar.

Vid uppfödningen handlar det om att hantera likartade djurväl-färdsproblem som vid uppfödning av domesticerade fåglar, även om det faktum att det här rör sig om icke-domesticerade fåglar som dessutom ska klara sig i det vilda ställer ytterligare krav. Vid utsättningen är det viktigt att fåglarna sätts ut i en för arten lämplig biotop, vilket kan kräva biotopförbättrande insatser som till exempel anläggning av skyddsplanteringar, kantzoner, viltåkrar, våtmarker och vegetationsöar i jordbrukslandskapet som erbjuder fåglarna näringsförsörjning och skydd.

Därför vill vi att det tas fram föreskrifter med djurskyddskrav för avel och uppfödning, transport och utsättning av vilda djur.

Elisabeth Falkhaven (MP)

Maria Gardfjell (MP)

Camilla Hansén (MP)

Emma Hult (MP)

Amanda Palmstierna (MP)

Lorentz Tovatt (MP)

Margareta Fransson (MP)

Axel Hallberg (MP)